

Av. Selda ULUKAYA

**DENİZ TİCARETİ HUKUKUNDA
BROKERİN HAK VE
YÜKÜMLÜLÜKLERİ**

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR.....	XXI
ŞEKİL LİSTESİ.....	XXII

Birinci Kitap
ULUSLARARASI DENİZCİLİK
PİYASALARINDA BROKERİN HAK VE
YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Birinci Bölüm
DENİZ TAŞIMACILIĞI TÜRLERİ VE
ARACILARI

I. DENİZ TAŞIMACILIĞI TÜRLERİ.....	3
A. Genel Olarak.....	3
B. Deniz Taşımacılığı Türleri	4
1. Tarifersiz Deniz Taşımacılığı (Tramp Shipping)	4

a.	Tarifersiz Deniz Taşımacılığında Yük Tipi	5
b.	Tarifersiz Deniz Taşımacılığında Sefer Program.....	6
c.	Tarifersiz Deniz Taşımacılığında Gemiler	6
d.	Tarifersiz Deniz Taşımacılığı ve Küresel Piyasa	7
e.	Tarifersiz Deniz Taşımacılığı Piyasası ve Rekabet	8
f.	Tarifersiz Deniz Taşımacılığı ve Navlun.....	9
g.	Tarifersiz Deniz Taşımacılığı ve Çarter Sözleşmesi.....	10
2.	Tarifeli Deniz Taşımacılığı (Liners Shipping)	11
a.	Tarifeli Deniz Taşımacılığında Yük Tipi.....	13
b.	Tarifeli Deniz Taşımacılığında Sefer Programları.....	14
c.	Tarifeli Deniz Taşımacılığında Gemiler.....	14
d.	Tarifeli Deniz Taşımacılığı ve Küresel Piyasa.....	15
e.	Tarifeli Deniz Taşımacılığı ve Rekabet	15
f.	Tarifeli Deniz Taşımacılığı ve Navlun	16
g.	Tarifeli Deniz Taşımacılığı ve Kırkambar Sözleşmesi ..	17
II.	DENİZ TAŞIMACILIĞININ DAĞTİM KANALLARI.....	18
A.	Genel Olarak Dağıtım Kanalı Yapısı	18
B.	Dağıtım Kanalı Üyeleri	21
1.	Asli İşletmeler	21
a.	Donatan.....	21
b.	Gemi İşletme Müteahhidi.....	22
c.	Donatma İştiraki.....	24
2.	Deniz Taşımacılığında Müşteriler ve Kullanıcılar.....	25
3.	Deniz Taşımacılığında Aracı Konumda Olan İşletmeler	27
a.	Gemi Yönetim İşletmeleri.....	28
b.	Gemi Acenteleri.....	31
c.	Forwarder İşletmeleri	33

İkinci Bölüm
DENİZCİLİK PİYASALARI VE BROKER

I.	GENEL OLARAK BROKER VE DENİZCİLİK PİYASALARI..37
A.	Brokerin Tarihçesi ve Tanımı37
B.	Denizcilik Piyasaları ve Piyasaların Birbiriyle Etkileşimleri .. 38
II.	DENİZ TAŞIMACILIĞI (NAVLUN) PİYASASI VE BROKER 40
A.	Genel Olarak Deniz Taşımacılığı Piyasası ve Broker 40
B.	Deniz Taşımacılığı Piyasasının Türleri ve Broker42
III.	TARİFESİZ DENİZ TAŞIMACILIĞI PİYASASI VE ÇARTER PARTİ FORMLARI.....43
A.	Genel Olarak Çarter Parti.....43
B.	Standart Çarter Parti Formları ve Ortak Özellikleri..... 44
C.	Standart Çarter Parti Türleri 46
1.	Denizcilik Örgütlerince Düzenlenen Çarter Parti Formları..... 46
2.	Özel Şirket Çarter Parti Formları47
D.	Tarifersiz Deniz Taşımacılığı Piyasasında Kullanılan Çarter Parti Formları 48
1.	Kuru Dökme Yük Deniz Taşımacılığı Piyasası 48
a.	Genel Olarak Piyasanın Özellikleri..... 48
b.	Kuru Dökme Yük Deniz Taşımacılığında Kullanılan Çarter Partiler 49
(1)	Kuru Dökme Yük Sefer Çarter Partileri 50
(2)	Kuru Dökme Yük Zaman Çarter Partileri 50
2.	Sıvı Dökme Yük (Tanker) Deniz Taşımacılığı Piyasası.....52
a.	Genel Olarak Piyasanın Özellikleri.....52
b.	Sıvı Dökme Yük Deniz Taşımacılığında Kullanılan Çarter Partiler53
(1)	Sıvı Dökme Yük Sefer Çarter Partileri..... 54
(2)	Sıvı Dökme Yük Zaman Çarter Partileri..... 54

IV. TARİFESİZ DENİZ TAŞIMACILIĞI PİYASASINDA BROKERİN FONKSİYONU VE GÖREVLERİ.....	55
A. Tarifersiz Deniz Taşımacılığı Piyasasında Brokerin Fonksiyonu	55
B. Tarifersiz Deniz Taşımacılığı Piyasasında Brokerin Görevleri .	56
1. Genel Olarak Görevleri.....	56
a. Bağlantı Öncesi Görevleri.....	56
b. Bağlantı Sürecindeki Görevleri.....	58
c. Bağlantı Sonrası Görevleri.....	60
2. Aracılık Yaptığı Tarafa Göre Brokerin Görevleri	60
a. Gemi Brokeri (Shipbroker) ve Görevleri	61
(1) Yük Seçimi	63
(2) Sefer Tahmini ve Navlun Hesabı.....	64
b. Kiracı Brokeri (Chartering Broker) ve Görevleri	66
V. ÇARTER SÖZLEŞMESİ VE BROKER.....	67
A. Genel olarak	67
B. Çarter Süreçleri	68
1. Araştırma Aşaması (Investigation)	69
2. Teklif Aşaması (Offer)	71
3. Pazarlık ve Ön Bağlantı Aşaması (Negotiation& Prefixture)	72
4. Bağlantı Aşaması (Clean Fixture).....	74
5. Takip Aşaması (Post Fixture)	77
a. Genel Olarak	77
b. Çarter Parti Formunun Seçimi.....	78
c. Çarter Parti Formunun Düzenlenmesi (Ek Klotlar ve Metinler).....	78
C. Çarter Sürecinde Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar.....	82
D. Çarter Müzakerelerinde Uyulması Gereken Temel Kurallar..	84
1. Brokerlerin Temsil Yetkisi (Warranty of Authority)	85
2. Müzakerelerde Kesin Teklifler (Firm Offers).....	87

3. Müzakerelerde Görüş Alma (Indications).....	88
4. Müzakerelerin Kayıtlara Geçirilmesi.....	90
5. Müzakerelerde Zaman Sınırı	91
6. Müzakerelerde Tarafların Koyduğu Özel Şartlar	92
a. Genel Olarak	92
b. Özel Şartlar (Subjects).....	93
7. Sözleşmenin Ana Unsurları (Main Terms)	97
8. Sözleşmenin Kurulma Anı	100
E. Müzakerelerinin Sonuçlanması	102
F. Çarter Sözleşmesinin İmzalanması.....	103
G. Çarter Sözleşmesinin Şekli.....	105
H. Sözleşmede Kullanılan Terimlerin Mahkeme Kararlarına Etkileri.....	108
1. Genel Olarak Sözleşme Terimlerinin Sınıflandırılması ..	108
2. Şartlar (Conditions) ve Etkileri.....	109
3. Garantiler (Warranty) ve Etkileri	110
4. Belirlenmemiş Terimler (İntermediate) ve Etkileri	111
VI. Tarifersiz Deniz Taşımacılığı Piyasası ve Uluslararası Kuruluşlar	113
A. Borsalar.....	113
1. The Baltic International Freight Futures Exchange (BIFFEX).....	115
2. International Maritime Exchange (IMAREX)	116
3. New York Merchantile Exchange (NYMEX)	116
B. Navlun Endeksleri.....	116
1. Baltık Borsası	117
2. Platts.....	118
C. Broker ve The Baltic Exchange	119
1. Genel Olarak	119
2. The Baltic Exchange ve Çalışma Şartları	119
VII. GEMİ ALIM SATIM PİYASASI VE BROKER.....	120
A. Gemi Alım ve Satım Piyasası	120

B. Gemi Alım ve Satım Süreçleri.....	123
C. Gemi Alım ve Satım Sözleşmeleri.....	124
VIII. GEMİ İNŞA PİYASASI VE BROKER	126
A. Gemi İnşa Piyasası	126
B. Gemi İnşa Görüşmeleri	129
C. Gemi İnşa Sözleşmeleri	130
IX. GEMİ SÖKÜM PİYASASI VE BROKER	133
A. Gemi Söküm Piyasası	133
B. Gemi Söküm Müzakereleri ve Sözleşmeler	135
X. GEMİ DEĞERLEMESİ VE BROKER.....	135

Üçüncü Bölüm

BROKERLİK İŞLETMELERİ BROKERİN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I. BROKERLİK İŞLETMELERİ.....	139
II. BROKER TÜRLERİ.....	140
A. Çalışma Şekillerine Göre Broker Türleri	140
1. İşletme İçi Broker (In-House Broker)	140
2. Bağımsız Broker (Competitive/Independent Broker)	141
3. Özel Yetkili Broker (Exclusive/Confidential Broker)	141
4. Telgraf Brokeri (Cable Broker)	143
B. Çalışma Alanlarına Göre Broker Türleri	143
III. BROKER SAYISI	144
A. Donatan ve Gemi Yönetim İşletmelerinin Çalışacağı Broker Sayısı	144
B. Kiracıların Çalışacağı Broker Sayısı.....	145
IV. BROKER VE ÜCRET.....	147
A. Brokerlerin Gelir Kaynakları	147
B. Çarter Parti Formları ve Brokerlik Ücreti.....	149
C. Brokerin Ücrete Hak Kazanma Zamanı	150

D. Sözleşmenin İfa Edilememesi Durumunda Ücret	153
E. Brokerlerin Alacağı Ücretin Miktarı	154
F. Brokerin Ücrete Hak Kazanması (Nedensellik Bağı)	156
G. Sözleşme Şartlarının Brokerlik Ücretine Etkisi	157
H. Ücret Alacağının Tahsili ve İngiliz Hukukunda Üçüncü Şahısların Hakları Kanunu (Contracts Rights of Third Parties Act 1999).....	158
I. Sözleşmedeki Tahkim Şartının Broker Açısından Bağlayıcılığı ve Cleaves Davası	159
V. BROKER VE TEMSİL	162
A. Genel Olarak Brokerin Temsil Yetkisi	162
B. İngiliz Hukukunda Brokerin Temsil Yetkisi	164
VI. ETİK VE BROKERİN SORUMLULUĞU	167
A. Temel Prensipler.....	168
B. Kabul Edilemez Uygulamalar.....	170
C. Brokerin Sorumluluğu ve Arta Davası.....	172
D. İngiliz Hukukunda Yanlış Beyan Kanunu (Misrepresentation Act 1967).....	175
1. Genel Olarak Yanlış Beyan Kanunu	175
2. Yanlış Beyanın Hukuki Sonuçları.....	177
3. Broker ve Yanlış Beyan Kanunu	179
E. Brokerin Özen Yükümlülüğü ve İngiliz Hukukunda Hizmet ve Eşyaların Tedariki Kanunu (Supply of Goods and Services Act 1982)	180
VII. BROKERLERİN EKONOMİDEKİ ÖNEMİ	182
VIII. BROKERLİK VE TEKNOLOJİ	184

İkinci Kitap
TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE
SİMSARIN (BROKERİN)
HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Birinci Bölüm
TÜRK BORÇLAR KANUNUNA GÖRE
SİMSARIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

I.	TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE TACİR YARDIMCILARI	187
A.	Genel Olarak Tacir Yardımcıları	187
B.	Tacir Yardımcılarının Sınıflandırılması	189
1.	Bağımlı Tacir Yardımcıları	189
2.	Bağımsız Tacir Yardımcıları.....	190
II.	SİMSAR (TELLAL).....	191
A.	Simsarlığın Tarihi.....	191
B.	Simsarın Fonksiyonu	192
III.	TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE SİMSARLIĞIN DÜZENLENDİĞİ ALANLAR.....	194
A.	Genel Olarak.....	194
B.	Özel Düzenlemeler.....	195
IV.	SİMSARIN TANIMI VE UNSURLARI.....	195
A.	Tanımı	195
B.	Unsurları	196
1.	Sözleşme Unsuru	196
2.	Bağımsızlık	198
3.	Müvekkili İle Arasındaki İlişki Geçicidir	198
4.	Aracılık.....	199
5.	Meslek Şeklinde Yapılması Gerekli Değildir.....	200
6.	Ücret	201

V.	SİMSARLIĞIN BENZER ARACILIK FAALİYETLERİNDEN FARKI	201
VI.	SİMSARLIK VE VEKÂLETE İLİŞKİN HÜKÜMLER.....	202
VII.	SİMSARIN BORÇLARI.....	203
	A. Sözleşme Kurulması İmkânını Hazırlama veya Kurulmasına Aracılık Etme.....	203
	B. Müvekkilinin Menfaatlerini Gözetme Borcu	205
VIII.	SİMSARIN HAKLARI.....	206
	A. Ücret Talep Etme Hakkı	206
	1. Ücret Talep Hakkının Doğumu	207
	a. Sözleşmenin Kurulması	208
	b. Geciktirici Şartın Gerçekleşmesi	210
	(1) Genel Olarak Şart Kavramı	210
	(2) Geciktirici Şartın Hüküm ve Sonuçları.....	211
	(3) Bozucu Şartın Hüküm ve Sonuçları	212
	c. Nedensellik Bağı	212
	2. Müvekkilin Sözleşme Yapma Zorunluluğunun Olmaması.....	214
	3. Birden Fazla Sımsarın Faaliyeti.....	215
	4. Sımsarın Tekel Hakkı	216
	5. Sımsarlık Ücretinin Miktarı	217
	6. Sımsarlık Ücretinin Borçlusu.....	218
	7. Sımsarın Kurulan Sözleşmeye Taraf Olması.....	218
	8. Fahiş Sımsarlık Ücretinin İndirilmesi	219
	9. Sımsarlık Ücreti ve Zamanaşımı.....	220
	B. Masraf Talep Etme Hakkı.....	221
	C. Sımsarın Haklarının Kaybı	221
IX.	ALT SİMSARLIK.....	224
	A. Sımsarın Şahsen İfa Borcu	224
	B. Şahsen İfa Borcunun İstisnaları.....	224
	C. İşin Üçüncü Kişiyeye Gördürülmesi Halinde Sımsarın Sorumluluğu	226

D. Alt Simsarin Müvekkile Karşı Sorumluluğu.....	228
X. SİMSARLIĞIN SON BULMASI	229
XI. BROKERİN TÜRK HUKUK SİSTEMİNDEKİ YERİ.....	231
A. Genel Olarak.....	231
B. Çalışma Şekline Göre Brokerin Hukuki Niteliği	232

İkinci Bölüm

DENİZ TİCARET HUKUKUNDA BROKERİN (SİMSARIN) HUKUKİ VE CEZAI SORUMLULUĞU

I. BROKERİN HUKUKİ VE CEZAI SORUMLULUĞU	235
A. Brokerin Hukuki Sorumluluğunun Tespiti.....	235
B. Brokerin Cezai Sorumluluğu	236
1. Genel Olarak Etiğe Aykırı Davranışlar.....	236
2. Brokerin 5237 Sayılı Yasa Kapsamında Cezai Sorumluluğu	240
II. BROKER İLE İLGİLİ YARGITAY (HUKUK DAİRESİ) KARARLARI	243
A. TEMSİL YETKİSİNİN OLMADIĞINA İLİŞKİN YARGITAY KARARLARI	243
1. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2016/1397E, 2017/2176K, 17.4.2017T.....	243
2. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2014/9909E, 2014/19458K, 10.12.2014T.	244
3. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2002/12563E 2003/4232K 29.04.2003T.....	246
4. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2000/8692E 2001/153K 18.01.2001T	248
5. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi E. 1999/6626E 2000/106 K 18.01.2000T.....	249

6. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 1998/6351E 1999/1471K 23.02.1999T.....	251
7. T.C Yargıtaya 11. Hukuk Dairesi 1997/234E 1997/2145K 27.03.1997T.....	252
8. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 1996/7174K 1997/1035E 24.2.1997 T.....	253
9. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 1985/7188E 1985/7280K 24.12.1985T.....	256
10. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2000/3688E 2000/4031K 05.05.2000 T.....	257
B. İŞÇİLİK ALACAKLARINA İLİŞKİN KARARLAR.....	258
1. T.C. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi 2015/28318E, 2017/14780K, 3.10.2017 T.....	258
2. T.C. Yargıtay 22. Hukuk Dairesi 2013/8379E, 2014/7845K 10.4.2014T.....	261
3. T.C Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2014/48E 2014/7921K 28.04.2014T.....	263
C. HUKUKİ SORUMLULUĞUNA İLİŞKİN KARARLAR...	265
1. T.C Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2012/357E 2013/512 K 11.01.2013T.....	265
2. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2010/6660E 2011/5599K 09.05.2011T.....	267
3. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2013/10258E 2014/926K 16.01.2014T.....	270
4. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2001/8811E 2002/755K 29.01.2002T.....	271
5. T.C Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2000/8215E 2000/10367K 18.12.2000T.....	275
6. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 1999/8057E 2000/1732K 02.03.2000T.....	276
7. T.C Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2000/6426E 2000/7272K 28.09.2000T.....	277

8. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2000/40E 2000/3288K 20.04.2000T	279
9. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 1997/2221E 1997/5111K 26.6.1997 T	280
10. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 1997/1851E 1997/3995K 29.05.1997T	281
11. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 1997/541E 1997/1145K 27.02.1997T	283
12. T.C Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 1988/2503E 1988/5345K 27.09.1988T	285
D. ÇARTER SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN KARARLAR	286
1. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2014/17964E 2015/3319K. 11.3.2015T	286
2. T.C. Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2011/820E 2013/963K 17.01.2013T	288
3. T.C Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2003/4838E 2003/4679K 09.05.20030T	290
4. T.C Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2003/889E, 2003/6344K 16.06.2003T.	291
5. T.C Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 1997/6925E 1997/112K 22.01.1997T	293
6. T.C Yargıtay 11. Hukuk Dairesi 2004/14234E 2006/786K 31.01.2006T	294
KAYNAKÇA	299